

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3CdoPr/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	7119207461
Dátum vydania rozhodnutia:	09.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7119207461.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M., narodeného N. štátny príslušník Alžírskej demokratickej republiky, zastúpeného advokátskou kanceláriou FiguraLegal s.r.o., Košice, Žriedlová 3, IČO: 52824918, proti žalovanej obchodnej spoločnosti NESS KE, s.r.o., Košice, Továrenská 8, , IČO: 48325830, zastúpenej advokátskou kanceláriou PAČINDA AK s. r. o., Tomášov, Lesná 12, IČO: 50063995, o náhradu mzdy s príslušenstvom, pôvodne vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15Cpr/1/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. januára 2023 sp. zn. 5CoPr/4/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) (v poradí druhým) rozsudkom zo 7. decembra 2021 č. k. 15Cpr/1/2019 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 2.112,45 eura mesačne od 21. mája 2012 do dňa pridelenia práce do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), žalovanej uložili povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy istiny 2.112,45 eura vždy k 16. dňu príslušného mesiaca počnúc dňom 16. júna 2012 a končiac dňa 16. júna 2015, to všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.) a žalobcovi priznal proti žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Predmetom konania po rozhodnutí súdu prvej inštancie rozsudkom zo 7. decembra 2016 č. k. 15Cpr/2/2012-539 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 19. decembra 2017 sp. zn. 15CoPr/5/2017, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané žalovanou je neplatné. Vzhľadom na právoplatne konštatovanú neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu zo 14. mája 2012 bol zamestnávateľ povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy. Teda žalobcovi jednoznačne patrí náhrada mzdy, keďže ako zamestnanec žalovanej bol schopný a ochotný konať prácu podľa pracovnej zmluvy, počítaných odo dňa oznámenia zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Námietku žalovanej, že žalobcovi patrí náhrada mzdy najviac za obdobie od 21. mája 2012 do 21. mája

2015, kedy mu začal prideľovať prácu, súd neakceptoval. Ako vyplynulo z dokazovania, žalovaná ani po právoplatnom rozhodnutí súdu o vyslovení neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru rozsudkom tunajšieho súdu z 15. januára 2018 č. k. 15Cpr/2/2012-539 neprideľovala žalobcovi prácu ani mu nevyplácala mzdu. Listom z 31. júla 2018 oznámila žalovaná žalobcovi prekážky na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce, nariadila žalobcovi, aby až do odvolania nedochádzal do zamestnania ani sa nezdržoval na svojom pracovisku ani v žiadnych iných priestoroch, nekontaktoval žiadnych subdodávateľov žalovanej, predajcov alebo poradcov ani žiadnych zákazníkov. Išlo teda o subjektívne rozhodnutie žalovanej, ktoré nemalo podklad v zákone. Žalobca nebol vybavený pracovnými prostriedkami, nemal žiadny e-mailový prístup, notebook, telefón ani akýkoľvek iný pracovný prostriedok, ktorý by mu umožňoval, aby sa zaradil do pracovného pomeru u žalovaného a žalobca sa po celý čas snažil nájsť si vhodnú prácu, čo bolo predmetom dokazovania. Žalovaná doposiaľ ku dňu rozhodnutia súdu neprideľuje žalobcovi akúkoľvek prácu napriek tomu, že v sektore IT nie sú dané také okolnosti, ktoré by mu v tom bránili. Návrhy žalovanej na zníženie náhrady mzdy podľa § 79 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej len „Zákonník práce“) za čas presahujúci 12 mesiacov sú nedôvodné, lebo dôkazné bremeno v tomto smere zaťažovalo žalovanú, ktorá k tomu žiadne dôkazy súdu neponúkla. Počas konania bol medzi stranami sporu nesporne ustálený priemerný zárobok žalobcu, resp. pravdepodobný zárobok vo výške 2.112,45 eura mesačne. Na základe uvedených dôvodov a citovaných zákonných ustanovení súd priznal náhradu mzdy žalobcovi v súlade s jeho návrhom a druhýkrát opätovne žalobe v celom rozsahu vyhovel.

1.2. Žalovaná sa dostala do omeškania s náhradou mzdy z neplatného rozviazania (okamžitého skončenia) pracovného pomeru, preto je povinná zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania určené Nariadením vlády SR č. 87/1995 Z. z. v platnom znení, ktorý je vykonávacím predpisom k § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, márnym uplynutím výplatného termínu v nasledujúcom kalendárnom mesiaci, v danom prípade vždy 16. dňom príslušného mesiaca.

1.3. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že úspešnému žalobcovi priznal proti neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Košiciach, na odvolanie žalovanej, (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom z 19. januára 2023 sp. zn. 5CoPr/4/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I., ktorým súd zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 2.112,45 eura mesačne od 21. mája 2012 do 21. mája 2015 a v prevyšujúcej časti zmenil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol (výrok I.), potvrdil výrok II., ktorým súd zaviazal žalovanú zaplatiť úrok z omeškania vo výške 9 % ročne,

- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 6. 2012 do dňa zaplattenia istiny, vo výške 8,75 % ročne,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 7. 2012 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 8. 2012 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 9. 2012 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 10. 2012 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 11. 2012 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 12. 2012 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 1. 2013 do dňa zaplattenia istiny, vo výške 5,75 % ročne,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 2. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 3. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 4. 2013 do dňa zaplattenia istiny, vo výške 5,5 % ročne,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 5. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 6. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 7. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 8. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 9. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 10. 2013 do dňa zaplattenia istiny, vo výške 5,25 % ročne,

- zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 11. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 12. 2013 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 1. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 2. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 3. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 4. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura a odo dňa 16. 5. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
- vo výške 5,15 % ročne,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 6. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 7. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 8. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
- vo výške 5,05 % ročne,
- zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 9. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 10. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 11. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 12. 2014 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 1. 2015 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 2. 2015 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 3. 2015 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 4. 2015 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 5. 2015 do dňa zaplattenia istiny,
 - zo sumy istiny 2.112,45 eura odo dňa 16. 6. 2015 do dňa zaplattenia istiny

a v prevyšujúcej časti uplatneného úroku z omeškania žalobu zamietol (výrok II.) a stranám sporu náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania nepriznal (výrok III.).

2.1. V konaní nebolo sporné, že žalobcovi prináleží náhrada mzdy z dôvodu neplatne skončeného pracovného pomeru (§ 79 ods. 1 Zákonníka práce) vo výške 2.112,45 eura mesačne. Spornou nebola ani skutočnosť, že žalobca listom z 21. mája 2012 doručeným žalovanej 21. mája 2012 požiadal, aby mu žalovaná ďalej pridelovala prácu, a že žalovaná mu na základe jeho žiadosti prácu od 14. mája 2012 do 15. januára 2018, prácu nepridelila. V konaní nebola spornou skutočnosť, že žalobca od 1. 2. 2013 do 5/2014 bol zamestnaný v spoločnosti ERNI, v spoločnosti FPT Slovakia s. r. o., v spoločnosti NESS.

2.2. V prejednávanej veci boli splnené podmienky, že žalovaná neplatne skončila so žalobcom pracovný pomer okamžitým zrušením, a že žalobca oznámil, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Odvolací súd z uvedeného dôvodu priznal žalobcovi náhradu mzdy za 12 mesiacov, t. j. od 21. mája 2012 do 20. mája 2013 bez akéhokoľvek zníženia alebo obmedzenia vo výške 2.112,45 eura mesačne. Za obdobie od 21. mája 2013 do 21. mája 2015 odvolací súd posudzoval žiadosť žalovanej ako zamestnávateľa, na primerané zníženie, prípadne nepriznanie náhrady mzdy. Žalovaná v konaní nepreukázala ani jeden z relevantných dôvodov, ktoré by boli spôsobilé znížiť alebo nepriznať žalobcovi mzdu za obdobie od 21. mája 2013 do 21. mája 2015. Odvolací súd za obdobie od 21. mája 2013 do 21. mája 2015 priznal žalobcovi náhradu mzdy bez krátenia, a to vo výške 2.112,45 eura mesačne a v prevyšujúcej časti, t. j. od 22. mája 2015 do dňa opätovného pridelenia práce, žalobu žalobcu zamietol.

2.3. O nároku na úrok z omeškania odvolací súd rozhodol podľa § 517 ods. 1, 2 OZ v nadväznosti na aplikáciu § 10c a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Výšku úroku z omeškania, odvolací súd, určil od splatnosti mzdy v danom mesiaci tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia a v prevyšujúcej časti uplatneného úroku z omeškania žalobu zamietol.

2.4. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 CSP v nadväznosti na § 396 ods. 2 CSP a žiadnej sporovej strane náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho) nepriznal, nakoľko obidve strany mali 50%-ný úspech v spore (priznaná náhrada mzdy za 3 roky oproti žiadaným 6 rokom).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie v časti výroku III. o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania, jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP. Žalobca navrhol zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku III. a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a zároveň si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania. Dovolací dôvod podľa § 420

písm. f) CSP vymedzil tak, že rozsudok odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania považuje za tzv. prekvapivé rozhodnutie. Žalobcovi bol od začiatku konania v jednotlivých rozhodnutiach súdu až do momentu dovolaní napadnutého rozsudku priznávaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zmenu postoj odvolacieho súdu sa žalobca dozvedel až pri záverečnom vyhlásení rozhodnutia odvolacím súdom, kedy prirodzene následne nemohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania. Dovtedy nemal žalobca vedomosť o prípadnom právnom posúdení odvolacieho súdu smerujúcemu k nepriznaniu náhrady trov konania, pričom po vyhlásení rozhodnutia už ani žiaden priestor či možnosť úkonu nie je k dispozícii.

3.1. Odvolací súd sa tiež nevysporiadal so všetkými právne a skutkovo relevantnými otázkami, nakoľko vôbec nezohľadnil zásadné skutočnosti, a síce, že žalobca si nárok riadne uplatnil, zohľadňujúc skutkové okolnosti, podľa ktorých mu od počiatku nebola pridelená práca, pričom nárok na náhradu mzdy mu bol priznaný v rozsahu 36 násobku a rovnako tak aj príslušenstvo s tým spojené. Odvolací súd nijako nevysvetlil a neodôvodnil svoj postup, keď napriek splneniu zákonných požiadaviek čo do formulácie žalobného návrhu tento vyhodnotil ako čiastočne úspešný (v rozsahu 50 %) preto, že žalobca žiadal priznať náhradu mzdy do dňa pridelenia práce, ako mu to káže zákon. Žalobca (zamestnanec) predsa nemôže dopredu vedieť a stanoviť výšku, ktorú súd prizná, nakoľko stanovenie výšky priznanej náhrady mzdy je na voľnej úvahe súdu. Súd teda v rozpore s právnym stavom uvedeným vyššie neuviedol rozhodujúce skutočnosti, ktoré by boli relevantné pre vydanie rozhodnutia o nepriznaní trov. Rovnako tak neuviedol s tým spojenú relevantnú právnu argumentáciu. Zmätočne vyznieva súdom uvedená informácia o žiadaných 6 rokoch, nakoľko nie je známe, odkiaľ túto informáciu súd prevzal, prípadne či si ju sám vyvodil a ak áno, na základe čoho.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná (č. l. 569 a nasl.), ktorá ho považuje za nedôvodné. Žalobca aj žalovaná boli vo veci čiastočne úspešní. Bez iniciatívy žalovanej by súd priznal žalobcovi náhradu mzdy nad zákonný rámec 36 mesiacov. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd zamietol dovolanie žalobcu ako nedôvodné a priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania. V ďalšom vyjadrení žalobcu doručenému najvyššiemu súdu 4. apríla 2024 žalobca zotrval na svojom dovolaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho;

namieste je skôr zdržanlivý (uvážaný) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolať, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolať nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolať musí advokát, dovolať, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolať, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého

dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal prekvapivosť a nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

16.1. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

16.2. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16.3. Najvyšší súd uvádza, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v časti o náhrade trov konania nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho

odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v tom že odvolací súd nedal odpovede na podstatné argumenty žalobcu, resp. že odvolacie rozhodnutie je nepreskúmateľné. Odvolací súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a 2 CSP o náhrade trov prvoinštančného ako aj odvolacieho konania tak, že stranám sporu ich náhradu nepriznal, zohľadňujúc, že strany sporu mali pomerne rovnaký (50%) úspech v spore (viď výrok rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej). Dovolací súd uvádza, že od úvahy súdu (o možnosti moderácie práva na náhradu mzdy) záviselo v tomto prípade iba obdobie od 21. mája 2013 do 21. mája 2015 v zmysle § 79 ods. 2 prvá veta Zákonníka práce; v tejto časti však bolo žalobe v plnej miere vyhovie, čo správne odvolací súd považoval za úspech žalobcu. Ustanovenie § 79 ods. 2 druhá veta Zákonníka práce zakotvuje časové obmedzenie pre uplatnenie náhrady mzdy bez možnosti úvahy súdu (moderácie práva na náhradu mzdy). Podľa tohto ustanovenia bola žaloba v zostávajúcej časti náhrady mzdy (za obdobie od 22. mája 2015 do dňa pridelenia práce) zamietnutá; čo bolo odvolacím súdom správne zohľadnené pri rozhodovaní o trovách konania ako čiastočný úspech žalovaného. Pokiaľ žalobca poukazoval aj na rozpor s názormi odbornej verejnosti (v dovolaní poukazuje na komentár DOLOBÁČ, M. a kolektív: Zákonník práce. Veľký komentár. Žilina : Eurokódex. 2023. s. 449), dovolací súd poukazuje na tú jeho časť, v ktorej je uvedená: „Ak dôjde pri neplatnom skončení pracovného pomeru k zníženiu (uplatnením moderačného práva) sumy náhrady mzdy na návrh zamestnávateľa, nemal by súd sumu, o ktorú znížil celkovú náhradu mzdy, považovať za úspech žalovaného, naopak, plný úspech a 100 % náhrada trov konania by mala byť priznaná žalobcovi - zamestnancovi. Výška trov konania sa však vypočíta podľa zníženej, t. j. priznanej sumy náhrady mzdy. Iná situácia môže vzniknúť, ak suma náhrady mzdy sa znižuje nie pre uplatnenie moderačného práva, ale preto, že bola zamestnancom zle vypočítaná a požadovaná vo väčšej výške, než mu podľa § 134 ZP prináleží. V takom prípade sa zníženie žalovanej náhrady mzdy považuje za čiastočný úspech žalovaného". V danom prípade odvolací súd nevyužil moderačné právo v zmysle § 79 ods. 2 Zákonníka práce a žalobcovi priznal za prvých 36 mesiacov plnú náhradu mzdy a žalobu v zostávajúcej časti zamietol z dôvodu prekročenia tejto doby. Zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania (prvoinštančného i odvolacieho) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, zrozumiteľne vysvetľuje dôvody, (pre ktoré bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania zmenené i to ako bolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov odvolacieho konania), obsahuje zákonné ustanovenia, ktoré na vec aplikoval (§ 255 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 396 ods. 2 CSP), ako ich aplikoval a aké právne závery z nich vyvodil. Prijaté právne závery zohľadňujú aplikačnú prax súdov pri rozhodovaní o trovách konania, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené (arbitrárne, či zjavne nesprávne). Dovolateľ preto nedôvodne argumentoval tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (či nepreskúmateľné). Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá.

17. Žalobca v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP poukazoval i na prekvapivosť odvolacieho rozhodnutia, keď mu až do rozhodnutia odvolacieho súdu bol priznávaný nárok na náhradu trov pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %.

17.1. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018, sp. zn. 7Cdo/1/2018).

17.2. Za prekvapivé rozhodnutie nemožno považovať také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je založené na aplikácii toho istého zákonného ustanovenia, ktoré aplikoval súd prvej inštancie. Civilné sporové konanie je kontradiktórnym konaním, v ktorom žalobca tvrdí a preukazuje dôvodnosť podanej žaloby vo veci samej a žalovaný jej dôvodnosť popiera a vyvracia. V závislosti od ich úspechu vo veci samej závisel aj ich nárok na náhradu trov konania. To znamená, že obidve sporové strany poznali obidve možné alternatívy riešenia ich sporu s dopadom na výrok o náhrade trov konania a mali možnosť argumentovať nielen vo svoj prospech, ale aj zaujať stanovisko, prečo argumenty protistrany považujú za neopodstatnené a nespôsobilé privodiť protistrane úspech v spore a s tým spojený nárok na náhradu

trov konania. Uvedené platí tak pre konanie na súde prvej inštancie, ako aj na konanie pred odvolacím súdom.

17.3. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie o trovách konania na inom všeobecne záväznom právnom predpise ako súd prvej inštancie. Oba sudy pri posudzovaní náhrady trov konania na vec aplikovali identické ustanovenie právneho predpisu (§ 255 CSP), zohľadňujúc zásadu úspechu, čo v danom aspekte nemohlo byť pre dovolateľa prekvapivým. Odvolací súd pri rozhodovaní o nároku na náhrady trov konania postupoval v zmysle zásady úspechu rovnako ako súd prvej inštancie. A pokiaľ rozhodnutie o trovách konania zmenil tak, že nárok na ich náhradu stranám nepriznal, postupoval predvídateľným spôsobom, keď zohľadnil ním prijaté zmenené rozhodnutie vo veci samej, z ktorého vyplynul pomerne rovnaký čiastočný úspech žalobcu i žalovaného (k záverom o pomernom úspechu sporových strán porovnaj bod 16.3. vyššie). S poukazom na uvedené nemohlo dôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f) CSP a porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

18. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj v dôsledku právnej argumentácie odvolacieho súdu [najmä ohľadom otázky v akej miere (ne)bol úspešný žalobca a žalovaný, resp. komu a v akej výške (ne)vznikol nárok na náhradu pomerných trov konania], čím malo byť porušené jeho právo na spravodlivý proces. Dovolací súd k tomu uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

19. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

20. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniť žalobca (§ 256 ods. 1 CSP).

21. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.